

SIFATLI TA'LIM JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH

*Dilfuza Islamova - p.f.n.dots.v.b.
Toshkent amaliy fanlar universiteti*

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillar davomida Harakatlar strategiyasi doirasida, davlat ta'lim tizimini muntazam takomillashtirib borish, ta'limdagi muammolarga innovatsion yechimlar taklif etish, sifatli ta'lim-tarbiya berish, yetuk kadrlarni yetishtirib chiqarish bo'yicha sezilarli ishlar bajarildi. Endilikda ushbu dasturilamalning mantiqiy, izchil davomi hisoblangan Taraqqiyot strategiyasida jamiyat va davlat hayotida muhim bo'lgan qator masalalar kabi ta'lim, fan va innovatsiyalarga ham katta e'tibor qaratilmoqda.

Аннотация: В рамках Стратегии действий в Республике Узбекистан за последние годы проделана значительная работа по регулярному совершенствованию государственной системы образования, предложению инновационных решений образовательных проблем, обеспечению качественного образования и обучения, подготовке зрелых персонал. Сейчас в Стратегии развития, которая считается логичным и последовательным продолжением этой программы, большое внимание уделяется образованию, науке и инновациям, а также ряду вопросов, важных в жизни общества и государства.

Ключевые слова: Инновации, оценка, образование, наука, культура, стратегия, развитие, перспектива, молодежь, реформы.

Abstract: Within the framework of the Action Strategy in the Republic of Uzbekistan, significant work has been done in recent years to regularly improve the state education system, to offer innovative solutions to educational problems, to provide quality education and training, and to train mature personnel. done. Now, in the Development Strategy, which is considered a logical and consistent continuation of this program, great attention is paid to education, science and innovation, as well as a number of important issues in the life of society and the state.

Key words: Innovation, assessment, education, science, culture, strategy, development, perspective, youth, reforms.

Kalit so'zlar: Innovatsiya, baholash, ta'lim, ilm-fan, madaniyat, strategiya, rivojlanish, istiqbol, yoshlar, islohotlar.

1. Kirish

Har bir davlatning ertangi kuni yoshlarning qay darajada ilimli ekani, zamonaviy ko'nikmalarni o'zlashtirish va amaliyotga joriy etishi, innovatsion bilimlarni

rivojlantira olishi bilan bevosita bog'liq. Shu bois, ta'lim tizimini rivojlantirish masalasiga hukumat darajasida e'tibor qaratilishi har bir davlatning muhim vazifasi hisoblanadi. Bugun taraqqiyotning tamal toshi ham, mamlakatni qudratli, millatni buyuk qiladigan kuch ham ilm-fan, ta'lim va tarbiyadir. Shuning uchun ham, O'zbekistonda ta'lim tizimini kompleks rivojlantirish, malakali kadrlar tayyorlash maqsadlariga katta kuch va mablag'lar yo'naltirilmoqda. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev o'zining Oliy Majlisga murojaatnomasida mamlakatimizning xalqaro baholashdagi ishtirokini kuchaytirishning ahamiyati xususida alohida aytib o'tdi. Jumladan, mamlakatimiz boholashning jahon ishlab chiqarish tizimiga, dunyo talablariga va iqtisodiy integratsiya jarayonlariga hamohang bo'lishi jadal rivojlantirishga, mamlakatda raqobat muhitini o'stirib, baholash subyektlarini rivojlantirishga xizmat qilishi alohida ta'kidlandi va bu yo'lda fuqarolarni zamonaviy ilm-fan, madaniyat, texnika va texnologiya yutuqlari bilan muntazam ravishda tanishtirib borish benihoya katta ahamiyatga ega. Chunki taraqqiyot taqdirini ma'naviy jihatdan yetuk, texnikaviy bilimlar va murakkab texnologiyani egallagan, irodasi baquvvat, iymoni butun, zamonaviy fikrlaydigan, yuksak salohiyatli odamlar hal etadi.

2. Mavzuga oid adabiyotlar tahlili. Bugungi kunda har bir sohani takomillashtirish va rivojlantirish uchun turli xil usullar qo'llaniladi, shuningdek, ta'lim sohasida turli usullar qo'llaniladi. Shuning uchun barcha darslarida texnologiya vositasitalaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir, har bir darslarda qo'llaniladigan metodlarning xilma-xilligi o'quvchining fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Pedagogik texnologiya vositasi o'ziga xos jihati an'anaviy ta'limdan farqli o'laroq ta'lim texnologiyasi, o'quvchilarining mustaqilligini va o'quv faoliyatini ta'qiqlamasdan ta'lim faoliyatini tashkil etishda hamkorlik qilishni talab qiladi. Ularni o'z faoliyatiga ongli ravishda yo'naltirish samarali tashkil etish orqali o'quvchilarning fan asoslarini o'rganishga bo'lgan qiziqishini oshirish, hech qanday faoliyatni buyruqbozlik bilan amalga oshirmaslik, individual ehtiyoj va manfaatlar imkoniyatlarini cheklamagan holda erkin tanlash huquqini berish hisoblanadi. Bunday darslarni o'tkazishda o'quvchining ilm-fandan to'liq bilim olishi, odobaxloqli bo'lishi, kasb tanlash iste'dodini shakllantirish, xalqimizga xos ezgu fazilatlarni egallashi uchun avvalo o'qituvchi ijodiy mehnat qilishi kerak. O'qituvchi o'quvchiga hushyor va e'tiborli bo'lishi, uning qiziqish va qobiliyatini hisobga olishi, unga murabbiydek munosabatda bo'lishi kerak. Shundan keyingina darslarda qo'llaniladigan didaktik o'yin texnologiyalari o'quvchilarning bilim faolligini, darslik va qo'shimcha adabiyotlar ustida mustaqil ishlashlarini faollashtiradi, nutq va muloqot madaniyatini rivojlantiradi, ularni ongli ravishda kasbga yo'naltiradi, maqsadni to'g'ri olib boradi.

3. Tadqiqot metodologiyasi. Ko'lna moziy guvohki, dunyoni doimo g'oyalar boshqargan. G'oyalar esa mudom bilim, tafakkur va aql kuchiga suyangan. Bugungi rivojlanish shiddati tez, ilm ufqlari kengayib borayotgan zamonda, qolaversa, axborot vositalari taraqqiy etgan davrda g'oyalar uchun kurash ham birmuncha murakkabliklar hamda o'tkir fasohatni talab qilishi tayin. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konsepsiyasi Ammo insoniyat o'z tabiatiga ko'ra, baribir bir ezgu g'oyaga muhtojlik sezib yashaydi. Shu ma'noda, bugun yangi O'zbekiston tarixi zarvaraqlariga bitilayotgan bir jumla — "Uchinchi Renessans" tagmatnida ana shunday ulug' bir ezgulikni, buyuk bir kuchni anglash mumkin. Zero, renessans — uyg'onish demakdir. Ya'ni ilmiy uyg'onish, ma'rifatni anglash va shu asnoda asrlarga teng yillarni lahzalarda bosib o'tmoq demakdir. Bu jarayonni boshlab berish, uning poydevorini qo'yish esa kamdan-kam insonlarga nasib etgan. Buning uchun, avvalo, Alloh bergan inoyat, so'ngra millatni sevish, samimiy insonparvarlik tuyg'usi mujassam bo'lmog'i darkor insonda. Va shu o'rinda o'tmishda yurtimiz zaminida bo'lib otgan Ilk Uyg'onish „Birinchi“ va „Ikkinchi“ uyg'onish davrlarini ham eslab o'tmaslikning also iloji yo'q.

4. Tahlil va natijalar. O'zining mustaqil ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish yo'lini tanlab olgan O'zbekiston Respublikasi ta'lim sohasini ham sobit qadam - lik bilan isloh qilib bormoqda. Ayniqsa, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonun va " Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" qabul qilingach, bu boradagi ishlar keng ko'lamga erishdi. Ushbu hujjatlarning talablari asosida bilim va kasb-hunar egallashga bo'lgan e'tibor kuchayib ketdi. Shu tufayli ta'lim-tarbiya tizimiga yangicha ilmiy-uslubiy yondashuvlar kirib kela boshladi. Bu yondashuvlar, o'z navbatida, o'quv jarayonining turli tashkiliy va metodik jamg'armalarida muayyan ijobiy o'zgarishlarni sodir etadi, albatta. Ularning ko'pchiligi pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat bilan uzviy bog'liq. O'quv faoliyati — bu keng ma'noda inson faoliyatining muayyan maqsadlar yo'nalishida namoyon boshidir. Bu faoliyat faqat insoniyat jamiyatida amalga oshirilishi sababli, u nafaqat har bir insonning, balki butun jamiyatning manfaatlari va maqsadlariga xizmat qiladi.

Markaziy Osiyoning boy madaniy merosiga ega davlati va aholi o'sib borayotgan yosh O'zbekiston ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotining poydevori sifatida ta'lim-tarbiyani rivojlantirishga ustuvor ahamiyat qaratgan. So'nggi yillarda hukumat tomonidan ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, o'quv dasturlari standartlarini takomillashtirish va o'qitish metodologiyasida innovatsiyalarni rag'batlantirishga qaratilgan ulkan islohotlar amalga oshirildi. Biroq, O'zbekiston o'z ta'lim tizimini xalqaro standartlar va ilg'or tajribalarga moslashtirishga intilayotgani sari tashqi baholashlarning roli tobora ortib bormoqda. Ushbu maqola O'zbekiston ta'lim tizimi xalqaro baholash landshaftiga integratsiyalash istiqbollarini o'rganishga qaratilgan. U xalqaro

baholashlarida ishtirok etishning potentsial afzalliklarini, jumladan, talabalar faoliyatini jahon standartlari bilan taqqoslash, yaxshilanishi kerak bo'lgan yo'nalishlarni aniqlash va dalillarga asoslangan siyosat qarorlarini xabardor qilish imkoniyatini o'rganadi. Bundan tashqari, xalqaro baholash testlari, savollari qabul qilish bilan bog'liq muammolar va mulohazalar, jumladan, madaniy nuanslar, logistika cheklovlari va mahalliy ta'lim ustuvorliklari va qadriyatlariga muvofiqlikni ta'minlash lozimdir.

Xulosa va takliflar.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, Ta'lim tizimi va ilm fan sohalarida yangi va yuqori natijalarga erishish boshqa sohalar uchun rivojlanishning asosiy eshiklarini ochib beradi. Chunki bugungi kunda sifatli kadrlarni tayyorlash masalasi davlat ahamiyatidagi masalalardan biriga aylangan. Bu nafaqat mamalakatimizda balki jahon miqyosida ham sifatli va yetuk kadrlarning yetishmasligi balki ularni tayyorlash uchun yaratilayotgan imkoniyatlarni kengaytirish ustuvor vazifa ekanligini anglashimiz zarur. Albatta bu ishlarni ilmni endi tanigan, ilmga muhabbat qo'yadigan yoshda – ya'ni hali go'dakligidayoq amalga oshirmoqchlik zarur.

Baholash savollari, testlarining O'zbekiston ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi ta'lim tizimini isloh qilish, o'quvchilar natijalarini yaxshilash va global raqobatbardoshlikni oshirish uchun muhim va'da beradi. Xalqaro baholashlarida ishtirok etish orqali O'zbekiston o'z ta'lim tizimining kuchli va zaif tomonlari haqida qimmatli tushunchalarga ega bo'lib, siyosatchilarga dalillarga asoslangan qarorlar qabul qilish va resurslarni yanada samaraliroq taqsimlash imkonini beradi. Bundan tashqari, xalqaro baholash bilan hamkorlik boshqa davlatlar bilan hamkorlikni rivojlantiradi, ilg'or tajriba almashishga yordam beradi va O'zbekistonning jahon ta'lim hamjamiyatiga integratsiyalashuviga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Oliy ta'lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-2909-sonli Qarori. – Toshkent, 2017 yil 21 aprel. Manba: <http://press-servis.uz>.4.
2. Literacy in the Information Age. New Brunswick & London: Transaction Publishers, p.2.
3. Галиская, И. А. Понятие «духовно-нравственное воспитание» в современной педагогической теории и практике [Текст] / И. А. Галиская, И. В. Метлик // Педагогика. – 2009. – №10. – С. 36-45.
4. Словар терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности [Текст] / под ред. А. В. Федорова. – Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та. – 2010. – 63 с.
5. Эволюция медиа. [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://www.journ.msu.ru/about/news/27950/> (Дата обращения: 21.03.2022 г.)